

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔๓/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติไทย

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง นายมณฑิธร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคการเมืองผู้ถูกร้องและกรรมการบริหารพรรคชาติไทย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๓๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่า

พรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๒๓๕ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด

ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งยกคำร้อง ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใดหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ มิให้นำบุคคลดังกล่าวเข้าในจำนวนรวมของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม โดยการยื่นคำร้องต่อศาลตามวรรคสองให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕๔ เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการตามที่รัฐธรรมนูญให้ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิธีการดังกล่าว

(๒) กระทบการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๓) กระทบการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(๔) กระทบการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ

(๕) กระทบการฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๓ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๘ หรือมาตรา ๑๐๔

มาตรา ๘๕ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๘๔ ให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน เมื่ออัยการสูงสุดได้รับแจ้งให้พิจารณาเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควร ก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้นายทะเบียนตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากนายทะเบียน และผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน แล้วส่งให้อัยการสูงสุด เพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้งคณะกรรมการ ให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องเอง

หากนายทะเบียนเห็นสมควรจะให้ระงับการดำเนินการของพรรคการเมืองซึ่งกระทบการตามมาตรา ๘๔ ให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุด ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งระงับการกระทำดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินกิจการทางการเมือง หรือประโยชน์อื่นใดในตนเอง เดียวกัน

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๕๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕๙ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ความผิดตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้

มาตรา ๑๐๓ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่า

มีการกระทำได้แล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นหรือพรรคการเมืองนั้นระงับหรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้น หรือพรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น พรรคการเมืองนั้นมีส่วนรู้เห็นในการกระทำนั้น เว้นแต่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำได้

มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใดหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดแล้วให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัคร หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย ในการนี้ ให้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๕๗ ภายหลังจากวันลงคะแนนเลือกตั้งแต่ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้สมัครในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งในลำดับซึ่งจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ได้ผู้รับเลือกตั้งครบจำนวนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

คดีตามคำร้องมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายมณฑิเตอร์ สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคการเมืองผู้ถูกร้องและกรรมการบริหารพรรคชาติไทย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการดำเนินกิจการหรือการกระทำต่าง ๆ ของรัฐ ต้องเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และถูกตรวจสอบได้โดยศาล ตามหลักนิติธรรม โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลนั้น มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเป็นบททั่วไปได้บัญญัติไว้ว่าการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และในส่วนของอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กร ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๓ ได้บัญญัติยกเว้นอำนาจของศาลปกครองไว้ว่า อำนาจศาลปกครองดังกล่าวไม่รวมถึงการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานในคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖ ด้วยว่าการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งเป็นกรณีการใช้อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นลักษณะของการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งมีสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

สำหรับในกรณีการควบคุมและตรวจสอบให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นั้น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ เป็นบทบัญญัติสำคัญที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรทางบริหารตามรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกาซึ่งเป็นองค์กรตุลาการและใช้อำนาจตุลาการเป็นองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด แยกได้เป็น ๒ กรณี คือ กรณีแรก เป็นกรณีก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด และกรณีที่สอง เป็นกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย

สำหรับคดีตามคำร้องนี้ เป็นกรณีก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑ ในห้วงการประกาศผลการเลือกตั้งของนายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา เป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ จำนวน ๒ คนใหม่ โดยให้นายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัยนาทรายงานค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา นางศิริรัตน์ หรือแจ้ว เปี่ยมเพ็ชร นางศรีประไพ หรืออุ้ย โต้เพ็ง และนางธิดารัตน์ หรือไอ๊ด เหล็กทะเล เนื่องจากเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่านางศิริรัตน์

นางศรีประไพและนางธิดารัตน์ ได้จัดเตรียมเพื่อจะให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่หอประชุม โรงเรียน ชัยนาทพิทยาคม ๑ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแก่นายมณเฑียร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา โดยมีพฤติการณ์ ที่เชื่อได้ว่า นายมณเฑียร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือ รู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าวอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีความเห็นว่าการจัดเตรียมเพื่อจะให้เงินดังกล่าวน่าจะมีผลให้การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับนายมณเฑียร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้แจ้งความเห็นพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้งพิจารณาตามมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อมา คณะกรรมการ ตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ นายมณเฑียร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา เป็นการชอบด้วยกฎหมายและไม่ปรากฏว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม

ดังนั้น คดีตามคำร้องนี้จึงรับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า นายมณเฑียร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรค ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง กระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงถือเป็นที่ยุติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการดำเนินการใดที่กรณี มิได้เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ หรือเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาและดุลพินิจในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวได้

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๓ บัญญัติให้สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือ การครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย

โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วยถ้อยวาจา “ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ข้าพเจ้าจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ” ซึ่งเป็นการยืนยันให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตอย่างแท้จริง จึงได้กำหนดมาตรการ และกลไกต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์และยุติธรรม และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย สำหรับในส่วนของ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายไว้ในมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และบัญญัติไว้ในวรรคสองว่า กรณีที่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ อันเป็นการกระทำความผิดที่มีความผิดร้ายแรงในลักษณะเช่นเดียวกับการกระทำความผิดล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ ซึ่งอาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองด้วย และในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่น ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด ย่อมเป็นความผิด ตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีบทลงโทษไว้ในมาตรา ๑๓๗ ว่า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาล สั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปีด้วย

เมื่อพิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวแล้ว เห็นว่า พรรคการเมืองเป็นที่รวมของคณะบุคคล ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการ บริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไป โดยชอบด้วยกฎหมาย ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ ดังนั้น พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันหลัก ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีภาระหน้าที่ในการผดุงไว้ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย คือ การที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ที่แสดงออกในการเลือกตั้ง โดยปราศจากการใช้อิทธิพลหรือการชักจูงด้วยการเสนอให้ทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ การที่กรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำการ หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้มีการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร รับเลือกตั้งด้วยวิธีการให้ทรัพย์สินอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นย่อม ไม่อาจดำรงสถานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และไม่อาจปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจในการปกครองประเทศ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชนได้ เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคน จึงมีหน้าที่และ ความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกัน ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและ เทียบธรรม โดยไม่ผลักภาระให้เป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว และแม้ว่าตนเองมิได้เป็นผู้ก่อให้เกิด

กระทำความผิดก็ตาม ความสุจริตของกรรมการบริหารพรรคการเมืองอื่นที่มีได้กระทำผิดด้วย ก็ไม่อาจเป็นข้ออ้างเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบร่วมกันได้ การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองร่วมกันรับผิดชอบในการควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ก็ถือเป็นความรับผิดชอบทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรคการเมืองร่วมกันซึ่งเปรียบเสมือนการลงโทษทางการเมืองที่ใช้บังคับกับกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่มีได้ร่วมกระทำผิดให้ร่วมรับผิดชอบด้วย อันเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิทางการเมือง บทบัญญัติในมาตรา ๒๓๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายไว้อย่างชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกำหนดหน้าที่ และป้องปรามให้หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคนปฏิบัติหน้าที่ช่วยรัฐควบคุมและดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้บรรลุผลสำหรับในส่วนของหลักการเรื่องการจำกัดหรือตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน เช่นว่านี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้นำหลักการมาใช้ในกรณีต่าง ๆ มาก่อนแล้ว ตัวอย่างเช่นกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีทั้งคณะที่มีได้ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจและมีได้กระทำการตามมติไม่ไว้วางใจ ก็ต้องรับผิดชอบร่วมกันและต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยตามนัยมาตรา ๑๘๒

เมื่อคดีตามคำร้องนี้รับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายมณฑิร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรค ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง เป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง และพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์จากการเลือกตั้งโดยตรง อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ จึงมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทำให้การเลือกตั้งเป็นเพียงแบบพิธีในระบอบประชาธิปไตย ทั้งที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เป็นช่วงจังหวะเวลาและเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางที่สุดแก่ประชาชนที่จะได้ร่วมกันใช้สิทธิแสดงเจตจำนงและตกลงใจที่จะกำหนดทิศทางการเมือง และคัดสรรผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์และยุติธรรม อีกทั้ง

ทุกพรรคการเมืองต่างก็ได้ทราบถึงผลร้ายอันเกิดจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตรา ๒๓๗ แล้วว่าเป็นบทบัญญัติพิเศษที่กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายให้กรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการควบคุมดูแลให้การเลือกตั้งของพรรคการเมืองของตนให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำดังกล่าวของหัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วยเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติแล้วว่า นายมณฑิธร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรค ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ทำให้ผู้ถูกร้องได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ซึ่งต้องถือว่าผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์แล้ว กรณีจึงเป็นความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามมาตรา ๖๘ ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ พรรคสอง จะต้องเป็นบุคคลคนละคน กับบุคคลผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง และยืนยันว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นไม่มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นั้น เห็นว่า หากผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคเสียเอง ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่ในตัวแล้วว่า กรรมการบริหารพรรคคนนั้นมีทั้งเจตนาและการกระทำผิดยิ่งกว่าเพียงรู้เห็นเป็นใจ กับผู้อื่นเสียอีก จึงย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคคนอื่นเป็นผู้มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอีกต่อไป เพราะกรรมการบริหารพรรคที่กระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ก็มีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคในขณะที่กระทำความผิดด้วย จึงเป็นกรณีที่ร้ายแรงกว่ากรณีบุคคลอื่นที่มีใช้หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้กระทำ อันเป็นไปตามหลักกฎหมายที่ว่า เมื่อกฎหมายห้ามกระทำความชั่วร้ายใดไว้ สิ่งที่ชั่วร้ายมากกว่านั้นย่อมถูกห้ามไปด้วย ข้ออ้างของพรรคผู้ถูกร้อง จึงฟังไม่ขึ้น

การที่นายมณฑิธร สงฆ์ประชา รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องกระทำการดังวินิจฉัย นั้น แสดงให้เห็นถึงการไม่เคารพยำเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง หากแต่มุ่งประสงค์เพียงดำเนินการในทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ นอกเหนือไปจากครรลองที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ตลอดจนบทกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จนยากที่หาอุดมการณ์อันแท้จริงของพรรคให้เกิดความมั่นใจแก่ประชาชนโดยรวมว่า

เมื่อเป็นรัฐบาลมีอำนาจบริหารราชการแผ่นดินแล้ว จะดำเนินการปกครองโดยสุจริต ไม่ประพฤติมิชอบ หรือบริหารราชการแผ่นดินโดยแอบแฝงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ดังนั้น พรรคการเมือง ผู้ถูกร้องจึงต้องรับผลในการกระทำความผิดของกรรมการบริหารพรรคตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และไม่อาจดำรงความเป็นพรรคการเมืองที่จะสร้างสรรค์ และจรรโลงความชอบธรรมทางการเมืองแก่ระบอบการปกครองของประเทศโดยรวมได้อีกต่อไป กรณีจึงมีเหตุสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามที่บัญญัติไว้ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และมาตรา ๖๘

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุอันเนื่องมาจากการกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วมรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จึงเป็นบทบังคับเด็ดขาด โดยมีได้ให้อำนาจศาลพิทักษ์รัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น และเป็นบทบัญญัติพิเศษที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคน มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องแล้ว จึงต้องสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองด้วย โดยไม่อาจใช้ดุลพินิจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองบางคนได้

ส่วนประเด็นคำขอหรือคำโต้แย้งอื่นของพรรคผู้ถูกร้อง นั้น เมื่อได้วินิจฉัยประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ตามที่กล่าวครบถ้วนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยให้

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยไว้ จึงเห็นว่า สมควรยุบพรรคชาติไทย และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ของหัวหน้าพรรคชาติไทย และกรรมการบริหารพรรคชาติไทยซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่กระทำความผิด
เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖
วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายจรูญ อินทจาร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ